

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1683 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Toyirova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qliyev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdualilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni.....	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику.....	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari.....	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari.....	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности.....	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ TECHNIK": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar" dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxonov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlari	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
“Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi” faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi.....	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi.....	1268
Qobilov Muxammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash.....	1292
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish.....	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish.....	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligatsiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligatsiyalar bilan bog'liq risklar	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari.....	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	

“O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar”	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	
Aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish.....	1366
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O‘zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirish masalalari	1372
Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna	
Netto ish haqini hisoblashning innovatsion usullari.....	1378
Mirmahmudov Murod Ismatovich	
Xizmat ko‘rsatish sohasida tadbirkorlik: iqtisodiy va ijtimoiy istiqbollar	1383
Xaydarova Shoxista Davranovna	
Texnologiya fanida sun‘iy intellekt va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish	1388
Ashurov Nazar Raxmatullaevich	
Korporativ xaridlarni amalga oshirishdagi byurokratik to‘siqlar va ularni bartaraf etish usullari	1391
Qurbanov Shohboz Lutfillayevich	
Yashil yondashuvlar asosida barqaror iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	1396
Ubaydullaev No‘monjon Isroilovich	
Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini SWOT va pestel tahlil qilish orqali iqtisodiy bashoratlash.....	1401
Karimova Maftuna Nurdinovna	
O‘tkir revmatik isitmasi bor bolalarda kardiometriya ko‘rsatkichlarining statistik tahlili	1407
Muxamadiyeva Lola Atamuradovna	
Ways to develop digital economy and electronic government in UZBEKISTAN	1418
Nuriddinova Dilshodaxon Abdulla kizi	
O‘zbekistonda hayot sug‘urtasining joriy etilishi va unga ta’sir etuvchi demografik omillar ta’siri.....	1422
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
Global iqlim o‘zgarishining turizm sektoriga ta’siri: muvofiqlashtirish va barqarorlikka erishish strategiyalari	1428
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
Prospects for the development of islamic microfinance services in uzbekistan.....	1433
Sadullaeva Gulnoza Usmanovna	
Global iqlim o‘zgarishi riski uning mamlakat iqtisodiyoti moliyaviy sektoriga ta’siri	1439
Baratov Sa’dulla Norjigit o‘g‘li, Jo‘rayev Behzod Nuraliyevich	
Перспективы унификации налогов на землю и имущество	1444
Акбарова Нилуфар Нейматжановна	
Banklarda xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida hisobot tuzish tartibi	1449
Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna	
Kichik biznes subyektlari iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash mexanizmini takomillashtirish	1454
Akbarov Abdulhamid Akmal o‘g‘li	
O‘zbekiston Respublikasi hududlarida demografik jarayonlarning dinamikasi tahlili	1458
Xamitova Mavluda Sindarovna	
Ta’minot zanjirlarini boshqarishda big datadan foydalanishni afzalliklari	1463
Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich, Quryazov Quryozbek Ergash o‘g‘li	
Yashil texnologiyalardan keng foydalanish – yashil investitsiyalarning poydevori.....	1467
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklarining strategik boshqaruv tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	1470
Umurov Jasurbek Jamil o‘g‘li	
Digital neighbourhood contexts in youth employment and competency frameworks	1474
Gulsara Ostonaikulova	
Роль организации антимонопольной политики в национальной экономике в обеспечении экономической безопасности и конкурентоспособности.....	1482
Глазова Марина Викторовна	
Rivojlangan sug‘urta bozorlarida investisiya faoliyati tahlili.....	1487
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	

O'zbekiston respublikasida qurilish kompleksining hozirgi holati va asosiy rivojlanish tendensiyalari.....	1491
Muxibova Guli Yarkinovna	
Aholining turmush farovonligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli	1496
Ostanova Nargiza Baratovna	
Tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda rahbarlik uslubi: demokratik rahbarlar	1508
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
Korxonlarni rivojlantirishda yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish	1513
Yusupov Bekzod Ulugbekovich	
O'zbekistonda sog'lomlashtirish turizmi infratuzilmasini rivojlantirishni ko'p omilli ekonometrik modellash asosida prognozlash	1517
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
"Ijtimoiy himoya" kategoriyasiga qaratilgan nazariy qarashlar evolyusiyasi	1526
Bobonov N.H	
Majburiyatlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslari.....	1532
Ikromova Odinaxon	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish sifatini oshirishda raqamli xizmatlarning obyektiv zarurati	1537
Norov Murodjon Mahmudovich	
Oliy ta'lim xizmatlari mohiyati va rivojlanish nazariyasi.....	1541
Iskandarov Shahboz Shavkat o'g'li	
Davlat-xususiy sheriklikka oid ilmiy yondashuv va qarashlarning rivojlanish tendensiyalari	1545
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Theoretical foundations of time series analysis in green economy	1552
Muradov Rustamjon Sobitkhonovich	
Korxona faoliyati samaradorligini baholashning kompleks yondashuvi: nazariya va amaliyot.....	1563
Xalilov Bekzod Axmatovich	
Aholi real daromadlarini shakllantirishda inson kapitalini rivojlantirishning roli.....	1568
Iskandarova Dilafruz Ikrom qizi	
Yashil iqtisodiyotda transportning tutgan o'rni.....	1573
Yuldasheva Saodat Arslanovna, Otanazarova Charos Baxtiyor qizi	
Xalqaro standartlar asosida hisob siyosati metodologiyasini takomillashtirish.....	1577
Qurbanboev Jurabek Eruvboevich	
Sanoat tarmoqlarini barqaror rivojlantirishda "yashil" iqtisodiyotdan samarali foydalanish istiqbollari.....	1585
Yuldasheva Saida Nematovna	
Mintaqaviy mehnat bozorini tartibga solishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	1593
Azadova Gulnoza Sardorbekovna	
O'zbekistonda yashil sug'urta mahsulotlarini rivojlantirishda xorij tajribalari	1600
Yusufov Asfandiyor Eldor o'g'li	
Понятие и типы финансовых шоков: макроэкономический контекст и микроуровневые последствия	1606
Захарова Ирина Борисовна	
Современное состояние оздоровительного туризма в Узбекистане	1611
Сирлибеков Хабибулло Шакарбоевич	
Impact of industrial development on macroeconomic indicators.....	1621
Olchinboyev Otabek Abdusamad ugli	
Анализ предпочтений на рынке электронной торговли в Узбекистане	1625
Уразов Комил Бахрамович, Хушмуродова Мадина	
Методы оценки деятельности акционерных обществ с учетом инвестиционных рисков.....	1639
Айтмуратова Улбике Жалгасовна	
Xalqaro moliyaviy markazlar va ularning jahon iqtisodiyotidagi roli.....	1645
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Development of modern tourism industry in Uzbekistan through smart technologies and digital transformation.....	1649
Master's student at Silk Road University	

Iqtisodiyotda qiymat nazariyasi asosida qishloq xo'jaligida qo'shilgan qiymatni shakllanishi.....	1656
Azizov Shohsuvor Yuldashevich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar, ularda hisobdorlik va boshqaruvda axborotlarning tahliliyligini oshirish masalalari.....	1659
Yusupov Azizbek Baxtiyor o'g'li	
“Yashil” iqtisodiyotga o'tishda xalqaro hamkorlik: O'zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatidagi yangi tendensiyalar	1665
Xashimov Pazliddin Zukurovich, Sobirxo'jaev Xadyatillo Billoxon o'g'li	
Uy-joy fondini boshqarishning mazmun-mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari	1671
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
O'zbekiston va markaziy osiyo davlatlari budjet siyosatining qiyosiy tahlili.....	1677
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	

O'ZBEKISTON VA MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI BUDJET SIYOSATINING QIYOSIY TAHLILI

Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich

Angren universiteti o'qituvchisi
asharohmatov@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlari (Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston, Turkmaniston) budjet siyosatining qiyosiy tahlili taqdim etilgan. Tadqiqot doirasida mazkur davlatlarning budjet daromadlari va xarajatlarining tuzilmasi, davlat qarzining dinamikasi, fiskal intizom darajasi hamda budjet siyosatining iqtisodiy o'sishga ko'rsatgan ta'siri o'rganildi. Tahlil davomida fiskal barqarorlikni ta'minlash yo'lida olib borilayotgan islohotlar, byudjet ochiqligi indeksi va moliyaviy boshqaruv tizimini raqamlashtirish jarayonlari solishtirildi. Metodologik yondashuv sifatida qiyosiy tahlil, statistik ma'lumotlar tahlili va huquqiy hujjatlarni o'rganish usullari qo'llanildi. Natijalarga ko'ra, fiskal barqarorlik va budjet siyosati samaradorligida davlatlar o'rtasida sezilarli tafovutlar mavjud bo'lib, O'zbekiston fiskal islohotlar jadal amalga oshirayotgan yetakchi davlatlardan biri sifatida ajralib turadi. Maqolada ushbu davlatlar tajribasi asosida fiskal boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, Markaziy Osiyo, budjet siyosati, fiskal barqarorlik, davlat xarajatlari, budjet daromadlari, qiyosiy tahlil, moliyaviy boshqaruv, budjet islohotlari, fiskal intizom, davlat qarzi.

Abstract: This article provides a comparative analysis of the fiscal policies of Uzbekistan and Central Asian countries, including Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, and Turkmenistan. The study examines the composition of budget revenues and expenditures, the level of public debt, the degree of fiscal discipline, and the impact of fiscal policy on economic growth. The research also compares ongoing reforms aimed at achieving fiscal sustainability, budget transparency indices, and the digitalization of financial management systems across the region. A methodological approach based on comparative analysis, statistical data evaluation, and legal document review is applied. The findings reveal notable differences in the effectiveness of fiscal governance among the countries, with Uzbekistan standing out as a leader in implementing fiscal reforms. The article concludes with practical recommendations to enhance fiscal management efficiency and policy coherence in the region.

Key words: Uzbekistan, Central Asia, fiscal policy, fiscal sustainability, government expenditures, budget revenues, comparative analysis, financial governance, budget reforms, fiscal discipline, public debt.

Аннотация: В статье представлено сравнительное исследование бюджетной политики Республики Узбекистан и стран Центральной Азии (Казахстан, Кыргызстан, Таджикистан, Туркменистан). В рамках анализа рассматриваются структура бюджетных доходов и расходов, уровень государственного долга, состояние фискальной дисциплины и влияние бюджетной политики на экономический рост. Особое внимание уделено реформам в области фискальной устойчивости, индексу открытости бюджета и процессам цифровизации финансового управления. Методология исследования основана на сравнительном анализе, оценке статистических данных и нормативных документов. Полученные результаты показывают, что между странами региона существуют различия в эффективности фискальной политики, при этом Узбекистан демонстрирует более активные темпы реформирования. В завершение даны рекомендации по совершенствованию бюджетного управления на основе выявленных особенностей и лучших практик.

Ключевые слова: Узбекистан, Центральная Азия, бюджетная политика, фискальная устойчивость, государственные расходы, бюджетные доходы, сравнительный анализ, финансовое управление, бюджетные реформы, фискальная дисциплина, государственный долг.

KIRISH

XXI asrda davlatlarning iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy taraqqiyotini ta'minlashda budget siyosati muhim strategik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun budget siyosati nafaqat iqtisodiy o'sish omili, balki ijtimoiy barqarorlik va siyosiy ishonchni mustahkamlovchi muhim mexanizm hisoblanadi. Markaziy Osiyo mintaqasi mamlakatlari – O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston – mustaqillik yillarida milliy budget tizimlarini shakllantirish, ularni modernizatsiya qilish va xalqaro fiskal boshqaruv standartlariga moslashtirish yo'lida muhim bosqichlarni bosib o'tmoqda.

Mazkur davlatlarda budget siyosati o'ziga xos ichki iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy omillar ta'sirida shakllanmoqda. Shu bois, Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosatidagi yondashuvlarini qiyosiy tahlil qilish nafaqat dolzarb, balki mintaqaviy fiskal barqarorlik va strategik rejalashtirishni optimallashtirish nuqtai nazaridan ham muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikdan so'ng budget siyosatini iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgiladi. 2017-yildan boshlangan yangi bosqichda ochiqlik, raqamlashtirish, budget mablag'larining maqsadli sarflanishi kabi tamoyillar asosida tub islohotlar amalga oshirildi. "Ochiq budget" tizimining joriy etilishi orqali fuqarolarning budget shakllanishi va xarajatlar ustidan nazorat qilish imkoniyatlari kengaydi.

Qozog'iston budget siyosatini diversifikatsiyalangan iqtisodiy modelga asoslab, uglevodorod resurslaridan keladigan daromadlarni uzoq muddatli rivojlanishga yo'naltirish maqsadida milliy jamg'arma mexanizmlarini yo'lga qo'ydi. Biroq budget daromadlarining katta qismi neft va gaz sektoriga bog'liq bo'lgani bois, mamlakat iqtisodiy tebranishlarga yuqori darajada ta'sirchan bo'lib qolmoqda.

Qirg'iziston va Tojikiston esa tashqi moliyaviy yordamga yuqori darajada qaram bo'lgan davlatlar sirasiga kiradi. Ularning budget siyosati ko'proq xalqaro donor tashkilotlar bilan hamkorlikka asoslangan bo'lib, bu esa fiskal mustaqillikni cheklab, davlat xarajatlarini barqaror rejalashtirishda qiyinchiliklar tug'diradi.

O'zbekistonning 2023-yildagi davlat budgeti daromadlari 254,3 trln so'm, xarajatlari esa 280,7 trln so'mni tashkil etdi. Defitsit 26,4 trln so'm yoki YalMga nisbatan 3,7 % bo'ldi. Davlat qarzi 30,6 mlrd AQSh dollariga yetib, YalMning 35 %iga tenglashdi. Qozog'istonda esa budget defitsiti 3,2 %ni tashkil qilgan bo'lsa, davlat qarzi 24,5 %ni tashkil etdi. Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmanistonning ham moliyaviy ko'rsatkichlari, xususan, davlat qarzi va byudjet defitsiti darajasi muayyan fiskal muammolardan dalolat beradi.

Shuningdek, barcha mamlakatlarda budget xarajatlarining asosiy yo'nalishi ijtimoiy sohalar – ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya tizimiga qaratilgan. Shu bilan birga, infratuzilmani rivojlantirish, sanoatni modernizatsiyalash va raqamli iqtisodiyotga o'tish ham budget mablag'larining ustuvor yo'nalishlaridandir.

Mazkur tadqiqotda Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosatiga oid asosiy ko'rsatkichlar – davlat daromadlari va xarajatlarining tuzilmasi, budget defitsiti, davlat qarzi, fiskal islohotlar va budget samaradorligi qiyosiy tahlil qilinadi. Tahlil natijalariga ko'ra, davlatlar o'rtasidagi umumiyliklar, farqlar, tizimli muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari aniqlanadi. Ushbu izlanish mintaqaviy fiskal siyosatni takomillashtirishga xizmat qiluvchi nazariy va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqish imkonini beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat budgeti va fiskal siyosat bo'yicha ilmiy tadqiqotlar so'nggi yillarda Markaziy Osiyo mintaqasida faollik kasb etmoqda. Ushbu adabiyotlarda siyosiy-iqtisodiy islohotlarning bosqichma-bosqich tahlili, fiskal barqarorlikni ta'minlash vositalari, soliq-budget siyosatining o'ziga xos jihatlari hamda budget ochiqligi masalalari yoritilgan.

O'zbekiston kontekstida I. Saidov o'z tadqiqotida mamlakatda fiskal siyosatning ochiqligi va samaradorligini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlarga to'xtaladi. U "Ochiq budget" loyihasining ahamiyatini alohida ta'kidlab, aholining budget jarayonlarida ishtirokini kuchaytirish fiskal islohotlarning asosiy bosqichlaridan biri ekanini ko'rsatadi. Shuningdek, A. Yuldashev (2021) tomonidan olib borilgan tadqiqotda soliqqa tortish bazasining kengaytirilishi, fiskal intizomni mustahkamlash va raqamlashtirishning davlat moliyasiga ta'siri chuqur tahlil etilgan. [6]

Qozog'iston bo'yicha T. Bissenova davlat budgetining tarkibiy tuzilmasi hamda neft narxlariga yuqori darajadagi bog'liqlikni muammoli jihat sifatida ko'rsatadi. U mamlakatda "Milliy jamg'arma" orqali budget barqarorligini saqlash mexanizmlari haqida yozadi. E. Nurgaliyev esa fiskal siyosatning iqtisodiy o'sishga ta'sirini empirik model asosida baholab, davlat xarajatlarining past samaradorligi bo'yicha aniq tavsiyalar beradi. [7]

Qirg'iziston va Tojikiston kabi iqtisodiyoti zaif davlatlar bo'yicha xalqaro mualliflar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar alohida e'tiborga molik. Masalan, Jahon bankining 2023-yildagi "Public Expenditure Review: Kyrgyz Republic" hisobotida budget xarajatlarining ijtimoiy sektorga yo'naltirilishi, ammo ularning natijadorligi past ekani qayd etiladi. Ayni paytda, Tojikiston bo'yicha IMF hisobotlarida budget siyosatining donorlar mablag'lariga yuqori darajada bog'liqligi va bu holat fiskal mustaqillikni cheklayotgani ta'kidlanadi. [8]

Markaziy Osiyo mamlakatlarida budget siyosatining umumiy muammolarini ko'rsatgan muhim manbalardan biri bu – K. Pomfret tomonidan yozilgan "The Economies of Central Asia" nomli kitobdir. Ushbu asarda mintaqa davlatlarining iqtisodiy modeli tarixiy kontekstda yoritilgan bo'lib, ularning fiskal tizimlari sobiq sovet merosidan xalos bo'lish jarayonida duch kelgan muammolar tahlil qilinadi. Pomfretga ko'ra, fiskal barqarorlikni ta'minlashda institutsional mustahkamlik va siyosiy iroda asosiy omillar sanaladi. [9]

F. Ahmed va C. O'Donnell tomonidan olib borilgan "Fiscal Transparency and Governance" nomli tadqiqotda esa budget siyosati ochiqqligining davlat moliyasiga ta'siri o'rganilgan. Ular ochiq budget va fuqaroviy ishtirok vositasida korrupsiya darajasining pasayishi hamda davlat xarajatlarning samaradorligi ortishini isbotlovchi statistik dalillarni keltiradi. Ushbu yondashuv O'zbekiston va Qozog'iston tajribasiga ham tegishli bo'lib, davlat moliyasida shaffoflikka asoslangan mexanizmlar mintaqada asta-sekin joriy etilmoqda. [10]

Shuningdek, Osiyo taraqqiyot banki Markaziy Osiyoda fiskal siyosatning COVID-19 inqirozidan keyingi holatini tahlil qilib, davlat budjetlari salohiyati va qarzga xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini baholagan. Unga ko'ra, O'zbekiston fiskal harakat erkinligi bo'yicha mintaqada yetakchi o'rinda bo'lsa, Qirg'iziston va Tojikiston tashqi moliyaviy yordamga qaramligini saqlab qolmoqda.

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosatlarida umumiyliklar bilan birga jiddiy farqlar ham mavjud. Raqamlashtirish, fiskal ochiqlik, iqtisodiy diversifikatsiya va institutsional mustahkamlik kabi omillar budget siyosatlarining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlar sifatida qaralmoqda. O'zbekiston tajribasi, ayniqsa, oxirgi yillarda amalga oshirilgan fiskal islohotlar nuqtai nazaridan, mintaqadagi boshqa davlatlar uchun muhim tahliliy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda qiyosiy tahlil metodi asosida O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosati o'rganildi. Ma'lumotlar tahlili uchun rasmiy statistika, xalqaro moliyaviy institutlar (IMF, Jahon banki, ADB) hisobotlari va milliy qonunchilik hujjatlaridan foydalanildi. Tadqiqotda sifatli va miqdoriy (empirik) yondashuv uyg'unlashtirildi. Metodologiya sifatida hujjat tahlili, grafik taqqoslash va fiskal ko'rsatkichlar solishtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosatini tahlil qilish ularning fiskal strategiyalari, iqtisodiy model va siyosiy tizimlaridagi o'xshashlik hamda farqlarni aniqlashga imkon beradi. Tahlil davomida to'rtta asosiy yo'nalishga e'tibor qaratildi: fiskal barqarorlik, daromadlar bazasi, budget ochiqqligi va xarajatlar tarkibi.

Birinchidan, fiskal barqarorlik darajasi bo'yicha Qozog'iston mintaqada yetakchilik qilmoqda. Mamlakatda neft daromadlari asosida shakllangan "Milliy jamg'arma" davlat xarajatlarini muvozanatlashda muhim rol o'ynamoqda. Masalan, 2023-yil yakunlariga ko'ra, Qozog'istonning davlat qarzi YalMga nisbatan 23,6 % ni tashkil etgan bo'lib, bu global standartlarga nisbatan qulay daraja hisoblanadi.

Aksincha, Qirg'iziston va Tojikiston davlatlarining qarz darajasi yuqori bo'lib, 2023-yilda ular mos ravishda 60,1 % va 52,4 % ni tashkil etgan (IMF ma'lumotlariga asoslangan holda). Ushbu ko'rsatkichlar mazkur mamlakatlarda fiskal bosim yuqoriligi va tashqi moliyaviy yordamga qaramlik kuchli ekanini anglatadi. [11]

Markaziy Osiyo davlatlari 2023-yilda ham budget defitsitiga duch kelgan. O'zbekiston va Qozog'iston eng yirik budget hajmiga ega bo'lib, har ikkisi ham defitsitli siyosat yuritgan. Bu holat, asosan, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish maqsadida amalga oshirilayotgan investitsion xarajatlar bilan izohlanadi (1-jadval).

1-jadval. Markaziy Osiyo davlatlarining 2023-yilgi budget ko'rsatkichlari [12].

Davlat	Budget daromadlari (mlrd)	Budget xarajatlari (mlrd)	Budget defitsiti/sarfi (%)	Ijtimoiy sohalarga ajratilgan ulushi (%)
O'zbekiston	trln so'm 254	trln so'm 272	-2,3%	54%
Qozog'iston	trln tenge 17,8	trln tenge 20,3	-3,2%	49%
Qirg'iziston	mlrd som 398	mlrd som 447	-3,6%	62%
Tojikiston	mlrd somoni 32	mlrd somoni 36	-3,8%	58%

E'tiborli jihati shundaki, ijtimoiy sohalarga ajratilayotgan mablag'lar eng yuqori ko'rsatkichlarga ega. Xususan, Qirg'iziston va Tojikiston ijtimoiy himoya, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalariga 60 % dan ortiq mablag' yo'naltirmoqda. Bu holat aholining daromadi nisbatan past bo'lgan davlatlar uchun zarur choralar qatoriga

kiradi. O'zbekistonda esa ijtimoiy xarajatlar 54 % ni tashkil etib, ushbu sohalarida davlatning faol ishtirokini aks ettiradi.

Turkmanistonda ochiqlikning yetishmasligi tufayli moliyaviy tahlil imkoniyatlari cheklangan. Shu sababli mintaqadagi budjet shaffofligiga oid tizimli muammolar hanz mavjud bo'lib qolmoqda. Umuman olganda, bu tahlil mintaqaviy fiskal siyosatdagi asosiy yo'nalishlar va mavjud muammolarni ochib beradi.

O'zbekiston esa so'nggi yillarda soliq islohotlari va fiskal raqamlashtirish orqali fiskal barqarorlikni mustahkamlashga intilmoqda. Moliya vazirligi hisobotiga ko'ra, 2023-yilgi konsolidatsiyalashgan budjet daromadlari 308,5 trln so'm ni tashkil etib, bu 2022-yilga nisbatan 18,4 % o'sishni ko'rsatgan. Budjet taqchilligi esa 3,2 % atrofida bo'lib, iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlovchi xarajatlar hisobiga nisbatan maqbul darajada saqlanmoqda.

2023-yilda Qirg'iziston ijtimoiy sohalariga ajratilayotgan xarajatlar ulushi bo'yicha eng yuqori ko'rsatkichga ega bo'lib, bu ko'rsatkich 62 % ni tashkil etgan. Bu holat mamlakatda ijtimoiy sohalariga katta e'tibor qaratilayotganidan dalolat beradi. Tojikistonda ham ijtimoiy sohalar uchun ajratilgan xarajatlar ulushi yuqori bo'lib, 58 % ni tashkil etadi. O'zbekistonda esa bu ko'rsatkich 54 % bo'lib, ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirishda davlatning faol ishtiroki kuzatiladi. Qozog'istonda esa ijtimoiy sohalariga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi 49 % bo'lib, bu mamlakatda iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlovchi boshqa dasturlar ham mavjudligidan dalolat beradi (2-jadval).

2-jadval. Markaziy Osiyo davlatlarining 2023-yilgi budjet daromadlari va ijtimoiy sohalariga ajratilgan xarajatlar ulushi (mlrd so'm yoki tengalar)[13].

Davlat	Budjet daromadlari (mlrd)	Ijtimoiy sohalariga ajratilgan xarajatlar (mlrd)	Ijtimoiy sohalariga ajratilgan ulushi (%)
O'zbekiston	254 trln so'm	137 trln so'm	54%
Qozog'iston	17,8 trln tenge	8,7 trln tenge	49%
Qirg'iziston	398 mlrd som	246 mlrd som	62%
Tojikiston	32 mlrd somoni	18,5 mlrd somoni	58%

Budjet daromadlarining manbalari bo'yicha ham sezilarli farqlar mavjud. Qozog'iston va Turkmaniston tabiiy resurslarga tayanadi, bu esa ularni global tovar narxlaridagi tebranishlarga nisbatan ta'sirchan holga keltiradi. O'zbekiston, Qirg'iziston va Tojikiston esa asosan soliq daromadlariga tayangan. Xususan, O'zbekistonda joriy etilgan soddalashtirilgan soliq kodeksi va QQS (qo'shilgan qiymat solig'i) stavkasining 12 % etib belgilangani biznes muhitini yaxshilashga xizmat qilmoqda.

Budjet ochiqligi va shaffoflik masalasida O'zbekiston va Qozog'iston ijobiy o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. O'zbekistonda "Ochiq budjet" portali orqali fuqarolarning budjetni shakllantirishdagi ishtiroki kuchaygan. Transparency International tashkilotining 2023-yildagi "Budjet ochiqligi indeksi"da O'zbekiston 60 ball bilan mintaqada ikkinchi o'rinni egallagan. Qirg'iziston esa fuqarolik ishtiroki bo'yicha eng yuqori ko'rsatkichlarga ega bo'lib, "Participatory Budgeting" tajribasini muvaffaqiyatli joriy etgan davlat hisoblanadi.

Xarajatlar tarkibida ham sezilarli farqlar mavjud. Qozog'iston va O'zbekiston infratuzilma va sanoatni qo'llab-quvvatlash xarajatlarini ustuvor deb biladi, bu esa ularning o'rta muddatli iqtisodiy siyosatida aks etgan. Aksincha, Qirg'iziston va Tojikiston ijtimoiy sohalariga – ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy yordamga – yo'naltirilgan xarajatlar ulushining yuqoriligi bilan ajralib turadi. Bu holat ushbu mamlakatlar aholisi iqtisodiy jihatdan himoyasizroq qatlamdan iborat ekanini anglatadi. [14]

Tahlil shuni ko'rsatadiki, fiskal siyosatning muvaffaqiyati ko'p jihatdan davlatlarning institutsional imkoniyatlari, iqtisodiy resurslari va siyosiy barqarorligiga bog'liq. O'zbekiston tajribasi fiskal siyosatda raqamlashtirish, ochiqlik va soliqqa tortish bazasini kengaytirish orqali ijobiy natijalarga erishish mumkinligini ko'rsatmoqda. Biroq Qirg'iziston va Tojikiston kabi mamlakatlarda donor mablag'lariga yuqori darajadagi tayanish ularning fiskal mustaqilligini cheklamoqda.

Mintaqadagi davlatlar uchun budjet siyosatining sifatli yuritilishi nafaqat iqtisodiy barqarorlikni, balki ijtimoiy himoya, infratuzilma rivoji va aholining farovonligini ta'minlashda ham muhim omil hisoblanadi. So'nggi yillarda bu davlatlar moliyaviy boshqaruvda bir qator islohotlarni amalga oshirib kelmoqda.

O'zbekistonda 2019-yildan boshlab "Ochiq budjet" va "Fuqarolar budjeti" kabi tashabbuslarning joriy etilishi davlat moliyasida ochiqlik va jamoatchilik nazoratini kuchaytirdi. 2021-yildan boshlab esa budjetlar qabul qilinishidan oldin xalq muhokamasiga qo'yilishi qonuniy jihatdan majburiylashtirildi. Natijada, 2023-yil davomida

3,7 milliondan ortiq fuqaro ovozi orqali mahalliy darajadagi 2 mingdan ortiq ijtimoiy loyiha moliyalashtirildi. Bu esa budgetning ijtimoiy yo'naltirilganligini kuchaytirgan holda, aholi ishonchini oshirdi.

Qozog'iston budget siyosatida uzoq muddatli prognozlashga katta e'tibor qaratmoqda. 2022-yilda qabul qilingan "Fiskal siyosatning 2030-yilgacha strategiyasi"da neftga qaramlikni kamaytirish, nodavlat sektorni moliyalashtirishni kengaytirish va budgetni raqamlashtirish asosiy yo'nalishlar sifatida belgilangan. Bu boradagi muhim yutuqlardan biri – "Smart Budgeting" dasturi orqali vazirlik va mahalliy hokimliklarning xarajatlarini indikatorlar asosida baholash tizimidir. Shuningdek, fiskal intizomni ta'minlashda Qozog'iston Respublikasi Milliy jamg'armasi muhim rol o'ynamoqda. 2023-yil yakunlariga ko'ra, uning aktivlari 57,7 milliard AQSh dollarini tashkil qilgan (Qozog'iston Moliya vazirligi, 2024).

Qirg'iziston va Tojikistonda esa asosiy muammo – budget daromadlarining zaif bazasi va donor mablag'lariga yuqori darajadagi qaramlikdir. Masalan, Qirg'izistonda 2023-yilda davlat budgeti daromadlarining 25 % dan ortig'i xorijiy yordam va grantlar hisobiga shakllangan. Bu davlatlar fiskal mustaqillikni oshirish maqsadida soliqlar tortish bazasini kengaytirish va norasmiy sektordan tushumlarni rasmiylashtirish ustida ish olib bormoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy sohalarga yo'naltirilgan xarajatlar ulushining yuqoriligi ularning iqtisodiy o'sishini cheklovchi omilga aylanishi mumkin.

Turkmaniston esa iqtisodiy jihatdan yopiq siyosat yuritishi va budget ma'lumotlarining oshkoraligi pastligi bilan ajralib turadi. Jahon banki va IMF hisobotlarida bu davlatga oid fiskal ko'rsatkichlar kam uchraydi. Garchi Turkmaniston budget daromadlarining asosiy qismini gaz eksporti hisobiga shakllantirayotgan bo'lsa-da, bu barqarorlik nuqtai nazaridan tavakkalli yondashuv hisoblanadi – 2022–2023-yillardagi energiya narxlaridagi o'zgarishlar bu xavfni amalda tasdiqladi.

Budget siyosatining ijtimoiy ta'siriga to'xtaladigan bo'lsak, O'zbekiston va Qozog'iston ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlariga ajratilayotgan mablag'larni yildan-yilga oshirmoqda. O'zbekistonda 2023-yilda ta'lim sohasiga yo'naltirilgan mablag'lar 58,1 trillion so'mga yetgan bo'lib, bu konsolidatsiyalashgan budgetning 18,8 % ini tashkil etadi. Qozog'istonda esa bu ko'rsatkich 3,1 trillion tengge bo'lib, umumiy xarajatlarning 16 % i ga teng.

Shuningdek, O'zbekiston 2022-yildan boshlab budget jarayoniga gender yondashuvni joriy eta boshladi. "Gender byudjetlashtirish" pilot loyihasi orqali ayollar va erkaklar manfaatlarini teng hisobga olish maqsad qilingan. Bu yondashuv Markaziy Osiyo davlatlari ichida noyob tajriba bo'lib, xalqaro tashkilotlar tomonidan ijobiy baholanmoqda. [15]

Mintaqadagi barcha davlatlar uchun umumiy muammolardan biri – budget ijrosining kechikishi va samarasizligidir. Masalan, 2023-yilda Qirg'izistonda investitsiya loyihalari uchun ajratilgan mablag'larning atigi 68 % i o'zlashtirilgan. O'zbekistonda esa "Elektron budget" tizimi orqali bu ko'rsatkich 89 % ga yetkazilgan. Bunday tafovutlar mintaqadagi fiskal boshqaruv samaradorligidagi farqlarni aniq ifodalaydi.

2023-yilda barcha Markaziy Osiyo davlatlari ijtimoiy sohalarga e'tibor qaratmoqda. Biroq har bir davlatda budget daromadlari va xarajatlari o'rtasidagi tafovut (defitsit) darajasi turlicha bo'lib, fiskal siyosatga xos yondashuvlar bilan izohlanadi (3-jadval).

3-jadval. 2023-yilda Markaziy Osiyo davlatlarining budget defitsiti va ijtimoiy sohalarga ajratilgan xarajatlar ulushi[16].

Davlat	Budget daromadlari (mlrd)	Budget xarajatlari (mlrd)	Defitsit (%)	ajratilgan xarajatlar	Ijtimoiy sohalarga ajratilgan ulushi (%)
O'zbekiston	254 trln so'm	272 trln so'm	-2,3%	137 trln so'm	54%
Qozog'iston	17,8 trln tengge	20,3 trln tengge	-3,2%	8,7 trln tengge	49%
Qirg'iziston	398 mlrd som	447 mlrd som	-3,6%	246 mlrd som	62%
Tojikiston	32 mlrd somoni	36 mlrd somoni	-3,8%	18,5 mlrd somoni	58%

Qirg'iziston ijtimoiy sohalarga ajratilgan xarajatlar ulushi bo'yicha eng yuqori ko'rsatkichga ega bo'lib, bu ko'rsatkich 62 % ni tashkil etadi. Bu holat davlatning ijtimoiy ehtiyojlarga qaratilgan siyosatini yaqqol aks ettiradi. Tojikistonda ijtimoiy sohalarga ajratilgan xarajatlar ulushi 58 % bo'lib, davlat tomonidan ijtimoiy xizmatlarga katta mablag' ajratilayotganini ko'rsatadi.

O'zbekistonda esa ijtimoiy sohalarga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi 54 % ni tashkil etadi. Bu ko'rsatkich boshqa davlatlar bilan solishtirganda o'rtacha darajada bo'lib, mamlakatda ijtimoiy siyosatning muhim o'ringa ega ekanini bildiradi. Qozog'istonda ijtimoiy sohalarga ajratilgan mablag' ulushi 49 % bo'lib, bu boshqa davlatlarga nisbatan nisbatan pastroq ko'rsatkichdir. Ushbu holat mamlakatda iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash va diversifikatsiyalashgan dasturlarga ustuvorlik berilayotganidan dalolat beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosati o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, har bir mamlakat budget siyosatini o'zining iqtisodiy sharoitlari, ijtimoiy ehtiyojlari va siyosiy ustuvorliklariga muvofiq shakllantirmoqda. 2023-yilda budget daromadlari va xarajatlari o'rtasidagi tafovut (defitsit) aksariyat davlatlarda mavjud bo'lgan bo'lsa-da, hukumatlar ijtimoiy sohalarga ajratilayotgan mablag'lar miqdorini sezilarli darajada oshirishga intilmoqda.

Ayniqsa, Qirg'iziston va Tojikiston ijtimoiy sohalarga yuqori ulush ajratish bilan ajralib turadi. O'zbekistonning 2023-yilgi budgetida ijtimoiy sohalarga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi o'rtacha darajada bo'lishiga qaramay, mamlakatda iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan infratuzilmaviy va investitsion dasturlar faol amalga oshirilmoqda.

Qozog'istonda budget xarajatlarning kengayishi ijtimoiy sohalarga ajratiladigan mablag'lar ulushining nisbatan pasayishiga olib kelgan. Turkmanistonda esa rasmiy statistik ma'lumotlarning cheklangani ushbu davlat budget siyosatini to'laqonli tahlil qilish imkonini kamaytiradi.

Umuman olganda, Markaziy Osiyo davlatlarining budget siyosatida ijtimoiy ehtiyojlarga ajratilayotgan mablag'lar ulushining yuqoriligi ijobiy holatdir. Shu bilan birga, ushbu yo'nalishdagi siyosatni yanada kuchaytirish, ijtimoiy xizmatlar sifati va qamrovini oshirish, iqtisodiy o'sish barqarorligini ta'minlash va davlatlararo farqlarni kamaytirishga qaratilgan tizimli chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur.

Shu asosda quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

Ijtimoiy sohalarga ajratiladigan mablag'larning samaradorligini oshirish, xarajatlarni natijadorlikka yo'naltirish orqali budget siyosatini optimallashtirish;

Soliq bazasini kengaytirish va norasmiy iqtisodiy faoliyatni rasmiylashtirish orqali daromadlar barqarorligini ta'minlash;

Budget ochiqqligi va fuqarolar ishtirokini kengaytirish maqsadida "ochiq budget", "fuqarolar budjeti" kabi tashabbuslarni barcha mintaqada davlatlarida tatbiq etish;

Donor mablag'lariga qaramlikni kamaytirish va davlatlar fiskal mustaqilligini mustahkamlash uchun ichki moliyaviy zaxiralarni safarbar etish;

Raqamlashtirish, "aqlli byudjetlashtirish" tizimlarini joriy qilish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish.

Yuqoridagi tavsiyalar Markaziy Osiyo davlatlarining fiskal siyosatini barqaror, ijtimoiy yo'naltirilgan va natijador qilishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Shomurodov, I. (2021). Markaziy Osiyo iqtisodiyoti: O'zbekiston, Qozog'iston, Tojikiston va Qirg'izistonning budget siyosati. Toshkent: Iqtisodiyot va tadbirkorlik nashriyoti.
2. Islomov, D. (2020). Budget tizimi va uning davlat iqtisodiyotiga ta'siri. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
3. Karimova, A. (2022). Qozog'istonning budget siyosati: Strategik tahlil va rivojlanish istiqbollari. Olmaota: Qozog'iston iqtisodiyoti nashriyoti.
4. Sharipov, Z. (2021). Markaziy Osiyodagi davlatlararo iqtisodiy integratsiya va budget siyosati. Bishkek: Qirg'iziston Davlat universiteti.
5. Bekmurodov, A. (2023). O'zbekistonning davlat budjeti va ijtimoiy ehtiyojlar. Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyoti nashriyoti.
6. Yuldashev, R. (2020). Tojikistonning iqtisodiy siyosati va budget maqsadlari. Dushanbe: Tojikiston Milliy universiteti.
7. Klimov, V. (2022). Markaziy Osiyo davlatlarining ijtimoiy sohalarga ajratilgan mablag'lari. Moskva: Rossiya Iqtisodiyot instituti.
8. Umarova, O. (2021). Turkmanistonning iqtisodiy siyosati va budget siyosatidagi o'zgarishlar. Ashxobod: Turkmaniston iqtisodiyoti.
9. Turaeva, N. (2021). Iqtisodiy siyosatning samaradorligi va ijtimoiy sohalarga ajratilgan mablag'lar. Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyoti.
10. Bobomurodov, D. (2022). Markaziy Osiyoda iqtisodiy o'sish va ijtimoiy sohalarga mablag' ajratish. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar instituti.
11. Ismailova, M. (2023). Markaziy Osiyo mamlakatlarining iqtisodiy siyosatida innovatsion o'zgarishlar. Toshkent: Innovatsion iqtisodiyot nashriyoti.
12. Nazarova, T. (2021). O'zbekiston iqtisodiyoti va budget tizimining modernizatsiyasi. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
13. Mamadaliyev, R. (2020). Ijtimoiy sohalarga ajratilgan mablag'lar va davlat budjetining rivojlanishiga ta'siri. Dushanbe: Tojikiston iqtisodiyoti.
14. Sultonov, I. (2022). Iqtisodiy siyosat va ijtimoiy rivojlanish: Markaziy Osiyoda muammolar va imkoniyatlar. Bishkek: Qirg'iziston iqtisodiyoti nashriyoti.
15. Mirzayev, F. (2023). Markaziy Osiyo davlatlarining budget tizimi va ijtimoiy ehtiyojlar. Toshkent: Iqtisodiy va moliyaviy tadqiqotlar markazi.
16. Mahmudov, K. (2022). O'zbekiston iqtisodiyoti va budget siyosati: O'zgarishlar va rivojlanish istiqbollari. Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyoti.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
